

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про авторське право і суміжні права»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Розвиток науково-технічного прогресу, поява нових можливостей для відтворення та введення у цивільний оборот результатів творчої діяльності у сфері авторського права і суміжних прав зумовлює внесення відповідних змін у чинне законодавство, зокрема з метою ведення обліку оригінальних цифрових творів. Проблеми, що виникають на практиці в сфері управління авторськими та суміжними правами, а також неможливість забезпечення реалізації деяких з таких прав, наприклад права слідування, потребує додаткового правового регулювання та запозичення в українське законодавство передового досвіду зарубіжних країн.

Крім цього, законодавство про авторське право і суміжні права потребує свого оновлення в аспекті взятих Україною зобов'язань з імплементації норм права ЄС щодо авторського права і суміжних прав відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони.

З урахуванням викладеного представлений проект Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – проект Закону) розроблено на виконання статей 157-192 Глави 9 «Інтелектуальна власність» Розділу IV Угоди про асоціацію з метою удосконалення положень чинного законодавства України щодо забезпечення надійної правової охорони авторського права і суміжних прав.

Проект Закону передбачає імплементацію в національне законодавство наступних актів законодавства ЄС:

- Директива 93/83/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 вересня 1993 року про узгодження деяких положень авторського права і суміжних прав та застосування їх до супутникового мовлення і кабельної ретрансляції (Офіційний вісник ЄС, L 248, 6 жовтня 1993 р., с. 15-21);
- Директива 96/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 11 березня 1996 року про правову охорону баз даних (Офіційний вісник ЄС, L 77, 27 березня 1996 р., с. 20-28);
- Директива 2001/29/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав у інформаційному суспільстві (офіційний вісник ЄС, L 167, 22 червня 2001 р., с. 10-19);
- Директива 2001/84/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 вересня 2001 року про право слідування на користь автора оригінального твору мистецтва (Офіційний вісник ЄС, L 272, 13 жовтня 2001 р., с. 32-36);
- Директива 2006/115/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 грудня 2006 року про право оренди, позички та деякі суміжні права у сфері

інтелектуальної власності (Офіційний вісник ЄС, L 376, 27 грудня 2006 р., с. 28-35);

- Директива 2009/24/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 року про правову охорону комп'ютерних програм (Офіційний вісник ЄС, L 111, 5 травня 2009 р., с. 16-22);

- Директива 2012/28/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року про окремі випадки дозволеного використання сирітських творів;

- Директива 2014/26/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про колективне управління авторським правом і суміжними правами та мультитериторіальне ліцензування прав на музичні твори для онлайн використання на внутрішньому ринку (Офіційний вісник ЄС, L 84/72, 20 березня 2014 р.).

2. Мета і шляхи її досягнення

Проект Закону розроблений з метою удосконалення правового регулювання питань стосовно здійснення та захисту особистих немайнових та майнових прав суб'єктів авторського права та суміжних прав, серед яких:

- гармонізація положень Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право і суміжні права» до норм законодавства Європейського Союзу в частині, що стосується забезпечення надійної правової охорони авторського права та суміжних прав;

- усунення прогалин в чинному законодавстві, що перешкоджають реалізації окремих положень чинного законодавства, зокрема в частині забезпечення здійснення права слідування;

- удосконалення чинного законодавства в частині вирішення питань, що виникають на практиці та пов'язані зі здійсненням та захистом авторських та суміжних прав.

3. Загальна характеристика й основні положення проекту Закону

Цей проект Закону спрямований на регулювання відносин щодо набуття, здійснення та захисту особистих немайнових та майнових авторських і (або) суміжних прав, а також щодо прав особливого роду (*sui generis*), пов'язаних зі сферою авторського права і (або) суміжних прав.

Проект Закону передбачає:

1) викладення в новій редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права»;

2) внесення змін до таких актів:

Закон України «Про видавничу справу»;

Закон України «Про кінематографію»;

Закон України «Про гастрольні заходи в Україні»;

Закон України «Про театри і театральну справу»;

Закон України «Про телебачення і радіомовлення»;

Закон України «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей»;

Закон України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки»;

Закон України «Про Національний архівний фонд та архівні установи»;

Закон України «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав»;

Закон установить:

1) перелік об'єктів авторського права, суміжних прав та творів, які не є об'єктами авторського права з урахуванням норм законодавства Європейського Союзу;

2) реєстри щодо окремих видів об'єктів авторського права і суміжних прав, зокрема сирітських творів, творів, оригінальних художніх творів, щодо яких поширюється дія права слідування тощо;

3) суб'єктів авторського права та суміжних прав, у тому числі на окремі види об'єктів з урахуванням норм законодавства Європейського Союзу;

4) строк чинності авторського права та суміжних прав;

5) особливості здійснення авторських та суміжних прав та їх захисту.

Закон регулюватиме:

1) відносини, пов'язані з виникненням авторських та суміжних прав;

2) питання, пов'язані з веденням реєстру окремих видів творів, зокрема сирітських творів, творів, щодо яких діє право слідування;

3) особливості авторського права на службові твори;

4) особливості розподілу прав на твори, створені за договором творчого замовлення, службові твори;

5) особливості регулювання відносин між авторами аудіовізуальних творів, складених творів, похідних творів тощо;

6) випадки та умови правомірності вільного використання об'єктів авторського права і суміжних прав;

7) умови та особливості використання об'єктів авторського права та суміжних прав, які набули статус «сирітських»;

8) умови визнання об'єктів авторського права та суміжних прав такими, що перейшли у суспільне надбання;

9) особливості здійснення авторами та спадкоємцями права слідування щодо оригінальних художніх творів;

10) визначення правил пропорційного розподілу права на справедливу винагороду між суб'єктами, спільною творчою працею яких створено об'єкт авторського права та суміжних прав;

11) особливості здійснення майнових прав на об'єкти авторського права і суміжних прав та розпоряджання правами;

12) форми, порядок та способи захисту авторського права і суміжних прав у випадку посягання на них, їх оспорення або невизнання, у тому числі з використанням мережі Інтернет.

Проект Закону передбачає посилення відповідальності за порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності.

4. Правові аспекти

Правовими підставами для розроблення проекту Закону є Угода про асоціацію та Концепція реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.06.2016 р. № 402.

У даній сфері суспільних відносин діють: Конституція України, Цивільний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, Закони України «Про видавничу справу», «Про кінематографію», «Про гастрольні заходи в Україні», «Про професійних творчих працівників та творчі спілки», «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних», «Про телебачення і радіомовлення», «Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав», «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування», «Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей», «Про культуру», «Про театри і театральну справу» та інші, постанови Кабінету Міністрів України «Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір» від 27.12.2001 № 1756, «Про затвердження розміру винагороди (роялті) за використання опублікованих з комерційною метою фонограм і відеограм та порядку її виплати» від 18.01.2003 № 71, «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав» від 18.01.2003 № 72, «Про розмір відрахувань виробниками та імпортерами обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких у домашніх умовах можна здійснити відтворення творів і виконань, зафіксованих у фонограмах і (або) відеограмах» від 27.06.2003 № 992 та інші.

Реалізація положень законопроекту після його прийняття не потребує внесення змін до чинних чи розроблення нових законів України.

5. Фінансово–економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребує додаткового фінансування з державного та місцевого бюджетів.

6. Прогноз соціально-економічних наслідків прийняття проекту Закону

Проект Закону визначає механізми врегулювання проблемних питань у сфері авторського права і суміжних прав, що базуються на практиці застосування чинних норм законодавства, а також враховують міжнародний досвід.

Прийняття проекту Закону дозволить гармонізувати законодавство України до положень законодавства Європейського Союзу в частині забезпечення правової охорони об'єктів авторського права і суміжних прав, що регулює відповідні правовідносини; запровадити дієві механізми, що дозволяють створити умови для здійснення та захисту прав та інтересів правласників об'єктів авторського права і суміжних прав, узгодити положення законодавства України в частині охорони та захисту авторського права та суміжних прав.

Народні депутати України

Стефанчук Р.О. та інші

САС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: СТЕФАНЧУК РУСЛАН ОЛЕКСІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA1040000062EE150049384302
Дійсний до: 14.05.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 2д9/1-2021/187116 від 08.06.2021

536130